

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน
ของผู้ประกอบอาชีพผลิตกระติบข้าว บ้านนาสะไมย์ จังหวัดยโสธร

Factors Associated with Work Safety Behavior among Woven Bamboo Workers
at Ban Nasamai, Yasothon Province

สุนทรี สารangkham* กัลยาณี บุญทด และสุภาพร ทองแจ่ม

Soontaree Sarangkham*, Kanlayanee Bunthod and Supaporn Thongjam

สาขาวิชาอาชีวอนามัยและความปลอดภัย ภาควิชาวิทยาศาสตร์ชีวภาพ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

Occupational Health and Safety, Faculty of Science, Ubon Ratchathani University

*E-mail : soontaree.s@ubu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวางนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของผู้ประกอบอาชีพผลิตกระติบข้าว บ้านนาสะไมย์ ตำบลนาสะไมย์ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างง่าย กลุ่มตัวอย่างจำนวน 223 คน ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาทดสอบความสัมพันธ์โดยใช้สถิติการทดสอบของพิชเชอร์สดีเพอร์สันไคสแควร์และสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 69.06 มีอายุมากกว่าหรือเท่ากับ 52 ปี ร้อยละ 56.95 การศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 52.91 สถานภาพสมรส ร้อยละ 82.96 ไม่มีโรคประจำตัว ร้อยละ 83.41 ประสบการณ์ทำงานมากกว่าหรือเท่ากับ 23 ปี ร้อยละ 50.22 ระยะเวลาทำงานมากกว่าหรือเท่ากับ 8 ชั่วโมงต่อวันร้อยละ 68.61 เคยได้รับอุบัติเหตุจากการทำงาน ร้อยละ 79.82 มีพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานอยู่ในระดับดี ($\bar{X}$ = 2.68, S.D. = 0.67) และพบว่าโรคประจำตัวมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value = 0.000) และอายุมีความสัมพันธ์เชิงลบกับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน (p-value = 0.000, r = -0.224) ดังนั้น ควรส่งเสริมพฤติกรรมการใช้เครื่องมืออย่างถูกต้องและพฤติกรรมความปลอดภัยขณะปฏิบัติงานและควรให้ความรู้เกี่ยวกับการเลือกใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลที่เหมาะสม

คำสำคัญ : พฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน กระติบข้าว ผู้ประกอบอาชีพผลิตกระติบข้าว

Abstract

This cross-sectional descriptive research aimed to study the factors associated with the work safety behavior of woven bamboo workers at Ban Nasamai, Nasamai Sub-district, Muang District, Yasothon Province. A sample of 223 people was obtained by using a simple sampling method. Data were collected by using a questionnaire and analyzed by descriptive statistics. The correlation was analyzed using Fisher's Exact Test, Pearson Chi-Square and Pearson's Correlation Coefficient at the 95% confidence interval.

The results showed that the majority of woven bamboo workers were female (69.06%), Age older than or equal to 52 years old (56.95%), Study in primary education level (52.91%), Had marital status (82.96%), No underlying disease (83.41%), Had work experiences more than or equal to 23 years (50.22%),

Spent time working more than or equal to 8 hours per day (68.61%), Ever had an accident at work (79.82%). The work safety behavior was at a good level ($\bar{X} = 2.68$, S.D. = 0.67), and it was found that underlying disease were statistically related to the work safety behavior (p-value = 0.000) and age were statistically negative related to the work safety behavior (p-value = 0.000, $r = -0.224$). Therefore, should promote behavior about safe use of hand tools and working safety behavior and should proper educate about choose personal protective equipment.

Keywords : Work Safety Behavior, Woven Bamboo Container, Woven Bamboo Workers

บทนำ

เครื่องจักสานเป็นงานศิลปหัตถกรรมที่มีคุณค่ายิ่งมนุษย์เป็นผู้คิดค้นขึ้นเพื่อสร้างเครื่องมือเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันผลิตขึ้นโดยการสอดขัดและสานของวัสดุที่มีลักษณะเป็นเส้นเป็นริ้วเพื่อให้ได้ลวดลายที่สวยงามและเพื่อให้เกิดความคงทนของเครื่องจักสาน แม้เทคโนโลยีจะเข้ามามีบทบาทในการผลิตเครื่องมือเครื่องใช้จากโรงงานอุตสาหกรรมมากขึ้นก็ตามแต่ก็ยังมีเครื่องมือเครื่องใช้หลายชนิดที่ไม่สามารถผลิตตามระบบอุตสาหกรรมมาใช้แทนเครื่องจักสานได้ เช่น เครื่องจักสาน ประเภทยอด ไซ สุ่ม มวยนึ่งข้าว และกระติบข้าว (อุทัยวรรณ, 2559) ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก เมื่อเว้นว่างจากอาชีพหลักมักจะประกอบอาชีพเสริม อาทิ การทอผ้า การทอเสื่อ และการจักสาน เป็นต้น ซึ่งทำให้มีรายได้เสริมให้กับครอบครัวจากการประกอบอาชีพ ดังกล่าวนำมาสู่ปัญหา การบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุจากการทำงานตามมา ดังจะเห็นได้จากข้อมูลการบาดเจ็บ หรืออุบัติเหตุจากการทำงานในกลุ่มแรงงานรวมทั้งในระบบและนอกระบบของสำนักงานสถิติแห่งชาติ จำแนกตามพื้นที่ในปี พ.ศ. 2561 พบว่ามีแรงงานที่เคยได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุจากการทำงานจำนวน 5.08 ล้านคนร้อยละ 13.29 ของแรงงานทั่วประเทศ โดยเป็นกลุ่มแรงงานในระบบ จำนวน 1.33 ล้านคนและกลุ่ม แรงงานนอกระบบ จำนวน 3.75 ล้านคนซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับข้อมูลในปี พ.ศ. 2560 มีจำนวนผู้เคยได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุจากการทำงาน 4.28 ล้านคน (ร้อยละ 11.36) ของแรงงานทั่วประเทศ นั่นคือ มีจำนวนผู้ได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุจากการทำงานเพิ่มขึ้น โดยพบแรงงานที่เคยได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุจากการทำงานสูงสุดอยู่ที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 1.66 ล้านคน (ร้อยละ 32.66) เมื่อพิจารณาเฉพาะจำนวนผู้เคย ได้รับบาดเจ็บตามลักษณะของการเกิดการบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุจากการทำงาน พบว่าเกิดจากของมีคมบาด/ทิ่ม/แทง สูงสุด จำนวน 3.12 ล้าน (ร้อยละ 61.33) (กองโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม, 2562) แสดงให้เห็นว่า ผู้ใช้แรงงานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยเป็นกลุ่มเสี่ยงที่จะเกิดการบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุจากการทำงาน ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของทั้งผู้ใช้แรงงานและครอบครัวการบาดเจ็บเนื่องจากการทำงานอาจก่อให้เกิดการบาดเจ็บต่อ ร่างกาย พิกุล สูญเสียสมรรถภาพในการทำงาน ถ้ารุนแรงมากอาจถึงขั้นเสียชีวิต กลุ่มหัตถกรรมผลิตกระติบข้าว บ้านนาสะไมย์ ตำบลนาสะไมย์ อำเภอเมืองจังหวัดยโสธรเป็นกลุ่มหัตถกรรมผลิตกระติบข้าวซึ่งเป็นสินค้าโอท็อปของ จังหวัด ยโสธร ผลิตโดยใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านที่สืบทอดกันมาแต่บรรพบุรุษจนถึงปัจจุบันเมื่อเว้นว่างจากการประกอบอาชีพเกษตร กรรม (ทำนา) มักจะทำเป็นอาชีพเสริมด้วยการนำไม้ไผ่มาจักสานทำกระติบข้าวและจำหน่ายสินค้าสร้างรายได้ให้กับคน ในชุมชน ทำให้เศรษฐกิจของชุมชนดีขึ้นเนื่องจากการสานกระติบข้าวสามารถทำได้ตลอดทั้งปีตลอดจนมีการจัดตั้งกลุ่ม หัตถกรรมผลิตกระติบข้าวเกิดขึ้น (องค์การบริหารส่วนตำบลนาสะไมย์, 2562) จากการสัมภาษณ์ผู้ที่เคยประสบอุบัติเหตุ จากการประกอบอาชีพผลิตกระติบข้าว จำนวน 10 คน (ประครอง, 2562) พบว่าสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุ ร้อย ละ 80 เกิดจากถูกสิ่งของตัดบาด ทิ่มแทง ในขั้นตอนการเตรียมเส้นตอกและขั้นตอนการสานกระติบข้าวรองลงมาร้อยละ 60 เกิดจากสิ่งของหล่นทับในขั้นตอนการเตรียมไม้ไผ่จากการยกตึง ลากโดยใช้อุปกรณ์/เครื่องมือที่มีน้ำหนักมากและร้อยละ 50 เกิดจากการตกจากที่สูงในขั้นตอนการเตรียมฐานกระติบข้าวจากการปีนต้นตาลเพื่อนำใบตาลมาเป็นฐานกระติบ ข้าวจากผลการศึกษาที่เกี่ยวข้องร่วมกับการสัมภาษณ์กลุ่มหัตถกรรม

ผลิตกระติบข้าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของผู้ประกอบอาชีพผลิตกระติบข้าว เพื่อสร้างความตระหนักรู้และพัฒนา และเสริมสร้างพฤติกรรมที่ปลอดภัยในการทำงานอันจะนำไปสู่การควบคุมป้องกัน และลดจำนวนอุบัติเหตุจากการทำ งานของกลุ่มหัตถกรรมผลิตกระติบข้าวในชุมชนบ้านนาสะไม้นี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของผู้ประกอบอาชีพผลิตกระติบข้าว

วิธีการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional descriptive research) ประชากรที่ศึกษาคือผู้ประกอบอาชีพผลิตกระติบข้าวบ้านนาสะไม้นี้ ตำบลนาสะไม้นี้ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร จำนวนทั้งหมด 529 คน คำนวณขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างง่าย (Simple random sampling) (สมชาย, 2553) ดังสูตรนี้

$$n = \frac{x^2 Np(1-p)}{e^2(N-1) + x^2 p(N-p)}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

e = ระดับความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้

x^2 = ค่าไคว-แควร์ที่ df เท่ากับ 1 และระดับความเชื่อมั่น 95%

p = สัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากร (ถ้าไม่ทราบให้กำหนด p = 0.5)

$$\text{แทนค่า } n = \frac{3.841 \times 529 \times 0.5(1-0.5)}{0.05^2(529-1) + 3.841 \times 0.5(1-0.5)}$$

$$n = 222.77$$

$$n = 223$$

นั่นคือ กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบอาชีพผลิตกระติบข้าว จำนวน 223 คน

เกณฑ์การคัดเข้า คือ ผู้ประกอบอาชีพผลิตกระติบข้าวมีประสบการณ์ทำงานตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไปมีความสนใจและยินยอมให้ทำการวิจัย

2. เครื่องมือในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องประยุกต์มาจากงานวิจัยของลักษณะพร (2552) และนภาพร (2553) แบ่งออกเป็น 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรสและโรคประจำตัว

ส่วนที่ 2 ปัจจัยจากการประกอบอาชีพ จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย ประสบการณ์ ระยะเวลาทำงาน จำนวนวันทำงาน ลักษณะการทำงานและอุบัติเหตุที่เคยเกิดขึ้นจากการทำงาน

ส่วนที่ 3 พฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน จำนวน 20 ข้อ ประกอบด้วย การใช้เครื่องมืออย่างถูกต้อง (5 ข้อ) การใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล (5 ข้อ) และพฤติกรรมขณะปฏิบัติงาน (10 ข้อ) คำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 3 ระดับ ดังนี้

ปฏิบัติทุกครั้ง หมายถึง ปฏิบัติกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอหรือทุกวัน

ปฏิบัติบางครั้ง หมายถึง ปฏิบัติกิจกรรมเป็นบางครั้ง

ไม่ปฏิบัติเลย หมายถึง ไม่ได้ปฏิบัติกิจกรรมเลย

เกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถามพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน มีดังนี้

ปฏิบัติทุกครั้ง	3 คะแนน
ปฏิบัติบางครั้ง	2 คะแนน
ไม่ปฏิบัติเลย	1 คะแนน

การแปลความหมาย

การแปลความหมายคะแนนพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานพิจารณาตามเกณฑ์ของเบสท์ (Best, 1977) ดังนี้

$$\begin{aligned}\text{อันตรายภาคขึ้น} &= (\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}) / \text{จำนวนชั้น} \\ &= (3-1)/3 = 0.67\end{aligned}$$

ค่าเฉลี่ย

ระดับการพิจารณา

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 - 1.67 หมายถึง พฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานพอใช้

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.68 - 2.34 หมายถึง พฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานปานกลาง

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.35 - 3.00 หมายถึง พฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานดี

3. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ได้ค่า IOC เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ และนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพจักสาน กระติบข้าวไม้ไผ่ บ้านเลิงบก ตำบลนาโพธิ์ อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 30 คน นำมาวิเคราะห์ หาค่าความเชื่อมั่นของครอนบาค (Cronbach' alpha coefficient) ของแบบสอบถามส่วนที่ 3 พฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.725

4. การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาประกอบด้วย ความถี่ ร้อยละ ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์หาความสัมพันธ์โดยใช้สถิติทดสอบของฟิชเชอร์ (Fisher's exact test) สถิติเพียร์สันไคสแควร์ (Pearson Chi-Square) และสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's correlation coefficient) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% งานวิจัยนี้ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี หมายเลขใบรับรอง UBU-REC-43/2563

ผลการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ผู้ประกอบการอาชีพผลิตกระติบข้าวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 69.06 อายุมากกว่าหรือเท่ากับ 52 ปี ร้อยละ 56.95 (อายุสูงสุด 82 ปี ต่ำสุด 19 ปี อายุเฉลี่ย 51.51 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 13.04) การศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 52.91 สถานภาพสมรส ร้อยละ 82.96 และไม่มีโรคประจำตัว ร้อยละ 83.41 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ประกอบการอาชีพผลิตกระติบข้าว (n = 223)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	69	30.94
หญิง	154	69.06
อายุ (ปี) ($\bar{X}$ = 51.51, S.D. = 13.04, Max = 82, Min = 19)		
น้อยกว่า 52	96	43.05
มากกว่าหรือเท่ากับ 52	127	56.95
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าประถมศึกษา	62	27.80

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ประถมศึกษา	118	52.91
มัธยมศึกษาหรือ ปวช.	32	14.35
อนุปริญญาหรือ ปวส.	8	3.59
ปริญญาตรี	3	1.35
สถานภาพสมรส		
โสด	33	14.80
สมรส	185	82.96
หม้าย/ หย่าร้าง/ แยกกันอยู่	5	2.24
โรคประจำตัว		
ไม่มี	186	83.41
มี	37	16.59
เบาหวาน	18	8.07
ความดันโลหิต	13	5.82
เก๊าท์	1	0.45
หัวใจ	2	0.90
ภูมิแพ้	2	0.90
ไทรอยด์	1	0.45

2. ปัจจัยด้านการประกอบอาชีพ ผู้ประกอบอาชีพผลิตกระติบข้าวมีประสบการณ์การทำงานมากกว่าหรือ เท่ากับ 23 ปี ร้อยละ 50.22 (เฉลี่ย = 23.00 ปี) ระยะเวลาทำงานมากกว่าหรือเท่ากับ 8 ชั่วโมง ร้อยละ 68.61 (เฉลี่ย = 8.18 ชั่วโมง) จำนวนวันทำงานเท่ากับ 7 วันต่อสัปดาห์ ร้อยละ 54.26 (เฉลี่ย = 7 วัน) ลักษณะงานเป็นงานสานกระติบข้าว ร้อยละ 81.17 และเคยได้รับอุบัติเหตุจากการทำงาน ร้อยละ 79.82 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละปัจจัยจากการประกอบอาชีพ (n = 223)

ปัจจัยจากการประกอบอาชีพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ประสบการณ์ทำงาน (ปี) ($\bar{X}$ = 23, S.D. = 12.64, Max = 49, Min = 2)		
น้อยกว่า 23	111	49.78
มากกว่าหรือเท่ากับ 23	112	50.22
เวลาทำงาน (ชั่วโมง/วัน) ($\bar{X}$ = 8.18, S.D. = 1.56, Max = 13, Min = 4)		
น้อยกว่า 8	70	31.39
มากกว่าหรือเท่ากับ 8	153	68.61
จำนวนวันทำงาน (วัน/สัปดาห์) ($\bar{X}$ = 7, S.D. = 1.24, Max = 7, Min = 2)		
น้อยกว่า 7	102	45.74
เท่ากับ 7	121	54.26

ปัจจัยจากการประกอบอาชีพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ลักษณะการทำงาน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
การเตรียมไม้ไผ่	177	79.37
การเตรียมเส้นตอก	172	77.13
การย้อมสีเส้นตอก	60	26.91
การสานกระติบข้าว	181	81.17
การเตรียมฐานกระติบข้าว	126	56.50
การประกอบตัวกระติบข้าว	173	77.58
เคยได้รับอุบัติเหตุจากการทำงาน		
เคย	178	79.82
ไม่เคย	45	20.18

3. พฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของผู้ประกอบอาชีพผลิตกระติบข้าว

พฤติกรรมความปลอดภัยใน การทำงานของผู้ประกอบอาชีพผลิตกระติบข้าว พบว่า

1) ด้านการใช้เครื่องมืออย่างถูกต้อง ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 2.61$, S.D. = 0.52) โดยพฤติกรรม 3 อันดับแรกที่อยู่ในระดับดี ได้แก่ จัดเก็บเครื่องมือ/อุปกรณ์หลัง เลิกงาน ($\bar{X} = 2.75$, S.D. = 0.51), ตรวจสอบความพร้อมของ เครื่องมือก่อนการใช้งาน ($\bar{X} = 2.74$, S.D. = 0.54) และซ่อมแซมเครื่องมือ/อุปกรณ์ที่มีสภาพชำรุด ($\bar{X} = 2.61$, S.D. = 0.50)

2) ด้านการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมอยู่ในระดับพอใช้ ($\bar{X} = 1.49$, S.D. = 0.75) โดยพฤติกรรม 3 อันดับแรกที่อยู่ในระดับปานกลาง และพอใช้ ได้แก่ ทำความสะอาดอุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคลหลังการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 1.84$, S.D. = 0.80), สวมถุงมือยาง ป้องกันสารเคมีขั้นตอนการย้อม ($\bar{X} = 1.46$, S.D. = 0.75) และสวมถุงมือผ้าเมื่อเลื่อย ไม้ ชูต จักหรือสานไม้ไผ่ ($\bar{X} = 1.43$, S.D. = 0.76)

3) ด้านพฤติกรรมขณะปฏิบัติงาน ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 2.62$, S.D. = 0.55) โดยพฤติกรรม 3 อันดับแรกที่อยู่ในระดับดี ได้แก่ เมื่อเมื่อยล้าจะหยุดพักเป็นเวลาสั้น ๆ ($\bar{X} = 2.87$, S.D. = 0.37), มีสมาธิ จดจ่อ กับงาน ($\bar{X} = 2.83$, S.D. = 0.43) และเปลี่ยนอิริยาบถให้อยู่ในท่าสบาย ($\bar{X} = 2.83$, S.D. = 0.41) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 พฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานจำแนกรายข้อ (n = 223)

พฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับพฤติกรรม
1. ด้านการใช้เครื่องมืออย่างถูกต้อง			
ใช้เครื่องมือ/อุปกรณ์สำหรับงานที่ลักษณะเดียวกันเท่านั้น	2.39	0.57	ดี
ใช้เครื่องมือ/อุปกรณ์ถูกต้องตามประเภทของงาน	2.58	0.51	ดี
ซ่อมแซมเครื่องมือ/อุปกรณ์ที่มีสภาพชำรุด	2.61	0.50	ดี
ตรวจสอบความพร้อมของเครื่องมือก่อนการใช้งาน	2.74	0.54	ดี
จัดเก็บเครื่องมือ/อุปกรณ์หลังเลิกงาน	2.75	0.51	ดี
รวม	2.61	0.52	ดี

2. ด้านการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล			
สวมถุงมือผ้าชั้นตอนเย็บ เจาะรูหรือประกอบกระติบข้าว	1.33	0.67	พอใช้
สวมหน้ากากป้องกันสารระเหยขั้นตอนการย้อมสี	1.39	0.75	พอใช้
สวมถุงมือผ้าเมื่อเลื่อย ฝ่า ชูต จักหรือสานไม้ไผ่	1.43	0.76	พอใช้
สวมถุงมือยางป้องกันสารเคมีขั้นตอนการย้อมสี	1.46	0.75	พอใช้
ทำความสะอาดอุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคลหลังการปฏิบัติงาน	1.84	0.80	ปานกลาง
รวม	1.49	0.75	พอใช้
3. ด้านพฤติกรรมขณะปฏิบัติงาน			
แต่งกายรัดกุมทุกครั้ง	2.05	0.68	ปานกลาง
ปฏิบัติงานในสถานที่ไม่ร้อนหรือเย็นเกินไป	2.11	0.85	ปานกลาง
ใช้อุปกรณ์ช่วยยก ดึง ลาก สิ่งของที่น้ำหนักมาก	2.38	0.70	ดี
ไม่หยอกล้อเล่นกับเพื่อนร่วมงาน	2.69	0.55	ดี
ไม่สูบบุหรี่	2.77	0.55	ดี
ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	2.81	0.49	ดี
พักผ่อนเพียงพอก่อนการปฏิบัติงาน	2.82	0.43	ดี
เปลี่ยนอิริยาบถให้อยู่ในท่าสบาย	2.83	0.41	ดี
มีสมาธิ จดจ่อ กับงาน	2.83	0.43	ดี
เมื่อเมื่อยล้าจะหยุดพักเป็นเวลาสั้นๆ	2.87	0.37	ดี
รวม	2.62	0.55	ดี

พฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของผู้ประกอบอาชีพผลิตกระติบข้าวโดยรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 2.68$, S.D. = 0.67) ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 3.26$, S.D. = 0.62) รองลงมา มีพฤติกรรมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.10$, S.D. = 0.71) ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 พฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานโดยรวม (n = 223)

ระดับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน	จำนวน (คน)	ร้อยละ	$\bar{X}$	S.D.
ปานกลาง	110	49.33	2.10	0.71
ดี	113	50.67	3.26	0.62
รวม	223	100.00	2.68	0.67

4. ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของผู้ประกอบอาชีพผลิตกระติบข้าว

4.1 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยจากการประกอบอาชีพกับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน ของผู้ประกอบอาชีพผลิตกระติบข้าว วิเคราะห์หาความสัมพันธ์โดยใช้สถิติการทดสอบของฟิชเชอร์ (Fisher's exact test) และสถิติเพียร์สันไคสแควร์ (Pearson Chi-Square) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% (p-value < 0.05) ผลการศึกษา พบว่า เพศ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส ลักษณะการทำงานและการได้รับอุบัติเหตุจากการทำงานไม่มีความสัมพันธ์ กับ พฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน ยกเว้น โรคประจำตัวมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value = 0.000) ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยจากการประกอบอาชีพกับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของผู้ประกอบอาชีพผลิตกระติบข้าว (n = 223)

ปัจจัย	ระดับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน			value
	ปานกลางจำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	รวมจำนวน (ร้อยละ)	
เพศ				0.287 ^a
ชาย	30 (13.45)	39 (17.49)	69 (30.94)	
หญิง	80 (35.87)	74 (33.18)	154 (69.06)	
ระดับการศึกษา				0.453 ^b
ต่ำกว่าประถมศึกษา	28 (12.56)	34 (15.25)	62 (27.80)	
ประถมศึกษา	66 (29.60)	52 (23.32)	118 (52.91)	
มัธยมศึกษาหรือ ปวช.	11 (4.93)	21 (9.42)	32 (14.35)	
อนุปริญญาหรือ ปวส.	5 (2.24)	3 (1.35)	8 (3.59)	
ปริญญาตรี	1 (0.45)	2(0.90)	3 (1.35)	
สถานภาพสมรส				0.327 ^b
โสด	12 (5.38)	21 (9.42)	33 (14.80)	
สมรส	97 (43.50)	88 (39.46)	185 (82.96)	
หม้าย/ หย่าร้าง/แยกกันอยู่	1 (0.45)	4 (1.79)	5 (2.24)	
โรคประจำตัว				0.000 ^{a*}
ไม่มี	82 (36.77)	104 (46.64)	186 (83.41)	
มี	28 (12.56)	9 (4.04)	37 (16.59)	
ลักษณะการทำงาน				
การเตรียมไม้ไผ่				0.587 ^a
ปฏิบัติ	89 (39.91)	88 (39.46)	177 (79.37)	
ไม่ปฏิบัติ	21 (9.42)	25 (11.21)	46 (20.63)	
การเตรียมเส้นตอก				0.372 ^a
ปฏิบัติ	88 (39.46)	84 (37.67)	172 (77.13)	
ไม่ปฏิบัติ	22 (9.87)	29 (13.00)	51 (22.87)	
การย้อมสีเส้นตอก				0.278 ^a
ปฏิบัติ	34 (15.25)	26 (11.66)	60 (26.91)	
ไม่ปฏิบัติ	76 (34.08)	87 (39.01)	163 (73.09)	
การสานกระติบข้าว				0.283 ^a
ปฏิบัติ	93 (41.70)	88 (39.46)	181 (81.17)	
ไม่ปฏิบัติ	17 (7.62)	25 (11.21)	42 (18.83)	
การเตรียมฐานกระติบข้าว				0.078 ^a
ปฏิบัติ	70 (31.39)	56 (25.11)	126 (56.50)	
ไม่ปฏิบัติ	40 (17.94)	57 (25.56)	97 (43.50)	

ปัจจัย	ระดับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน			value
	ปานกลางจำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	รวมจำนวน (ร้อยละ)	
การประกอบตัวกระต๊อบข้าว				0.108 ^a
ปฏิบัติ	91 (40.81)	82 (36.77)	173 (77.58)	
ไม่ปฏิบัติ	19 (8.52)	31 (13.90)	50 (22.42)	
การได้รับอุบัติเหตุจากการทำงาน				0.067 ^a
เคย	82 (36.77)	96 (43.05)	178 (79.82)	
ไม่เคย	28 (12.56)	17 (7.62)	45 (20.18)	

เมื่อ a = Fisher's exact test, b = Pearson Chi-Square * มีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value < 0.05)

4.2 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุ ประสบการณ์ทำงานระยะเวลาทำงานและจำนวนวันทำงานกับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของผู้ประกอบอาชีพผลิตกระต๊อบข้าว

วิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's correlation coefficient) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% (p-value < 0.05) ผลการศึกษา พบว่า ประสบการณ์ทำงาน ระยะเวลาทำงาน และจำนวนวันทำงานไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน ยกเว้น อายุมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม ความปลอดภัยในการทำงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value = 0.000) ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุ ประสบการณ์ทำงาน ระยะเวลาทำงาน และจำนวนวันทำงานกับพฤติกรรม ความปลอดภัยในการทำงานของผู้ประกอบอาชีพผลิตกระต๊อบข้าว (n = 223)

ปัจจัย	$\bar{X}$	S.D.	r	p-value
อายุ (ปี)	51.51	13.04	-0.224	0.000*
ประสบการณ์ทำงาน (ปี)	23.00	12.64	-0.067	0.386
ระยะเวลาทำงาน (ชั่วโมง/วัน)	8.18	1.56	-0.107	0.117
จำนวนวันทำงาน (วัน/สัปดาห์)	7.00	1.24	-0.024	0.794
r ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน		* มีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value < 0.05)		

อภิปรายและสรุปผลการวิจัย

1. พฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของผู้ประกอบอาชีพผลิตกระต๊อบข้าว พฤติกรรมความปลอดภัย ในการทำงานของผู้ประกอบอาชีพผลิตกระต๊อบข้าว พบว่า

1) ด้านการใช้เครื่องมืออย่างถูกต้อง มีพฤติกรรมอยู่ในระดับดี ($\bar{X}$ = 2.61, S.D.=0.52) สอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติศักดิ์ (2555) ศึกษาพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุ ในการทำงานของพนักงานโรงงานเซรามิกในจังหวัดลำปาง พบว่า พฤติกรรมการทำงานด้านการใช้เครื่องมืออุปกรณ์ อยู่ในระดับดี ($\bar{X}$ = 2.56) เนื่องจากผู้ปฏิบัติงานเลือกใช้เครื่องมือ/อุปกรณ์ที่เหมาะสมกับลักษณะงาน ใช้เครื่องมือ/ อุปกรณ์ถูกต้องตามประเภทของงาน ตรวจสอบความพร้อมของเครื่องมือก่อนและหลังการใช้งานและจัดเก็บเครื่องมือ อุปกรณ์ที่มีคมที่มีอันตรายไว้ในที่เก็บที่ปลอดภัยเมื่อใช้งานเสร็จ (สุริยา, 2554)

2) ด้านการใช้อุปกรณ์ป้องกัน อันตรายส่วนบุคคล มีพฤติกรรมอยู่ในระดับพอใช้ ($\bar{X}$ = 1.49, S.D.=0.75) สอดคล้องกับงานวิจัยของลักขณาพร (2552) ศึกษาการบาดเจ็บที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการทำงานและพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของเกษตรกร พบว่า พฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลอยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 16.84

เนื่องจากการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลมักเป็นอุปสรรคต่อการทำงาน (สุภาณีและคณะ 2561) ผู้ปฏิบัติงานรู้สึกรำคาญและร้อนอบอ้าว ตลอดจนสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ไม่เอื้อต่อ การสวมใส่อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล (อมรรัตน์, 2558)

3) ด้านพฤติกรรมขณะปฏิบัติงาน มีพฤติกรรมอยู่ในระดับดี ($\bar{X}$ = 2.62, S.D.=0.55) สอดคล้องกับงานวิจัยของชนิสราและคณะ (2560) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้กับพฤติกรรมการทำงานที่ปลอดภัยของคณานำเฟอร์นิเจอร์ไม้ ตำบลโนนก่อ อำเภอสรินธร จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ผู้ปฏิบัติงานใช้เครื่องมือช่วยในกรณีที่ต้องยกของหนักเกินกำลังพักผ่อนเพียงพอก่อนปฏิบัติงานและไม่หยอกล้อกับเพื่อนร่วมงานและสอดคล้องงานวิจัยของธรรมรักษ์ (2555) ศึกษาพฤติกรรมความปลอดภัยในการปฏิบัติงานของพนักงานระดับปฏิบัติงานฝ่ายผลิต พบว่า พฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานอยู่ในระดับดี ($\bar{X}$ = 4.38, S.D.=0.87) พบว่า ใช้เครื่องมือช่วยยกกรณีที่ต้องยกของหนักเกินกำลังไม่หยอกล้อกับเพื่อนร่วมงาน ไม่สูบบุหรี่ขณะปฏิบัติงานไม่ดื่มสุราหรือแอลกอฮอล์ก่อนการปฏิบัติงานหรือช่วงพักและมีสมาธิจดจ่อกับงานเนื่องจาก ผู้ปฏิบัติงานมีประสบการณ์ มีความชำนาญในการประกอบอาชีพและเข้าใจธรรมชาติของพฤติกรรมในการทำงานทำให้รับรู้พฤติกรรมใดที่จะส่งผลให้เกิดอันตรายและเลือกที่จะปฏิบัติพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความปลอดภัยในการทำงานจนกระทั่งเกิดการปลูกฝังความปลอดภัยในการทำงานอย่างถาวร (ปฐมาภรณ์, 2551)

2. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยการประกอบอาชีพกับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของผู้ ประกอบอาชีพผลิตกระติบข้าว ผลการศึกษา พบว่าโรคประจำตัวมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของผู้ประกอบอาชีพผลิตกระติบข้าวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p -value < 0.05) สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีโดมิโน (Domino theory) ของการเกิดอุบัติเหตุ ซึ่งสามารถเชื่อมโยงได้กับปรัชญา ความปลอดภัยของ H.W. Heinrich (วิฑูรย์และวีรพงษ์, 2551) กล่าวคือการบาดเจ็บและ ความเสียหายต่าง ๆ เป็นผลสืบเนื่องมาจากอุบัติเหตุ ซึ่งมีสาเหตุจากการกระทำที่ไม่ปลอดภัยหรือสภาพการณ์ที่ไม่ปลอดภัย โดยอุบัติเหตุหรือการบาดเจ็บที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการทำงานเกี่ยวข้องกับโดมิโนตัวที่ 2 คือความบกพร่องส่วนบุคคล อาทิโรคประจำตัว ความพิการ การเจ็บป่วยทั้งทาง ร่างกายและจิตใจอันจะมีผลต่อพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน (คมสันต์และคณะ, 2561) หากผู้ปฏิบัติงานมีสภาพร่างกายไม่เหมาะสมกับการทำงานมีโรคประจำตัวรวมทั้งสภาวะ จิตใจที่ขาดความสามารถในการควบคุมอารมณ์ ตื่นเต้นง่าย ขวัญอ่อน ตกใจง่าย หงุดหงิดง่าย ความเครียด และการตอบสนองต่อภาวะจิตใจช้า จะมีผลต่อการแสดงออกของพฤติกรรมในการทำงานที่เป็นสาเหตุทำให้เกิด การบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการทำงานได้ (Bakhtiyari et al, 2012) และพบว่าอายุมีความสัมพันธ์เชิงลบ กับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของผู้ประกอบอาชีพผลิตกระติบข้าวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p -value < 0.05) จากผลการวิจัยเป็นไปได้ว่าอายุของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษามีแนวโน้มก่อนมาทางคนทำงานในวัยสูงอายุ (อายุเฉลี่ย 51.51 ปี) อาจเนื่องมาจากอาชีพจักสานเป็นงานฝีมือและสืบทอด การทำงานมานาน (ประสบการณ์ทำงานเฉลี่ย 23 ปี) ดังนั้น ผู้ปฏิบัติงานอาจคุ้นเคยกับพฤติกรรมเดิม ๆ ที่เคยปฏิบัติ สืบทอดกันมา กรณีกลุ่มตัวอย่างที่อายุน้อยอาจได้รับการสอนหรือให้ความรู้ถึงการปฏิบัติงานที่ปลอดภัยจากสถานศึกษา ทั้งนี้เมื่อพิจารณาแนวโน้มของการเกิดอุบัติเหตุ พบว่า ผู้ปฏิบัติงานที่มีอายุมากขึ้นและยังคงปฏิบัติงานในตำแหน่งเดิม เมื่อปฏิบัติงานถึงจุดอึดอัดและเมื่อเลื่อยระยะเวลานั้นออกไปแล้ว ผู้ปฏิบัติงานนั้นจะเริ่มเกิดความประมาทและอาจก่ออุบัติเหตุขึ้นได้ โดยลักษณะของการก่อให้เกิดอุบัติเหตุ เป็นเพราะคิดว่าตนเองรู้ดีแล้ว (ธรรมรักษ์, 2555)

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

ควรส่งเสริมพฤติกรรมการใช้เครื่องมืออย่างถูกต้องและพฤติกรรมความปลอดภัยขณะปฏิบัติงาน และจากระดับพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลของผู้ประกอบอาชีพผลิตกระติบข้าวอยู่ในระดับพอใช้ควรให้ความรู้เกี่ยวกับการเลือกใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลที่เหมาะสม

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ศึกษาและพัฒนาโปรแกรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน โดยการประยุกต์ใช้ทฤษฎีเป็นฐานของการ พัฒนาโปรแกรมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรม อาทิ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อความปลอดภัยด้วยโปรแกรม (Behavior Base Safety (BBS) และศึกษาหาปัจจัยอื่น ๆ ที่มีความสัมพันธ์หรือมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษานี้สำเร็จลุล่วงได้จากความอนุเคราะห์ของกลุ่มผู้ประกอบอาชีพผลิตกระติบข้าว บ้านนาสะไมย์ ตำบลนาสะไมย์ อำเภอมะนัง จังหวัดยะลา และคณะผู้บริหารคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี รวมถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ ให้คำปรึกษาและคำแนะนำ คณะผู้วิจัยขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

- กองโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม. (ม.ป.ป.). รายงานสถานการณ์โรคและภัยสุขภาพจากการประกอบอาชีพ และสิ่งแวดล้อม ปี 2561. กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. http://envocc.ddc.moph.go.th/uploads/situation2/2561/2561_01_envocc_situation.pdf
- กิตติศักดิ์ สมุทธารักษ์. (2555). พฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุในการทำงานของพนักงานโรงงานเซรามิกในจังหวัดลำปาง. วารสารวิชาการคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, 5(2), 1-9.
- คมสันต์ เหลี่ยมมะ, ขวพรพรรณ จันทร์ประสิทธิ์ และธานี แก้วธรรมานุกุล. (2561). การบาดเจ็บที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการ ทำงาน และพฤติกรรมการทำงานที่ปลอดภัยของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมผลิตชิ้นส่วนรถยนต์. พยาบาลสาร, 45(4), 56-70.
- ชนิสรา สังฆะศรี, ชญานนท์ พิมพ์บุตร, นิธิ ปรีธรา และภคิน ไชยช่วย. (2560). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้กับ พฤติกรรมการทำงานที่ปลอดภัยของพนักงานท่าเฟอร์นิเจอร์ไม้ ตำบลโนนก่อ อำเภอสรินธร จังหวัดอุบลราชธานี. วารสารราชธานีนวัตกรรมทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ, 1(1), 81-98.
- ธรรมรักษ์ ศรีมารุต. (2555). พฤติกรรมความปลอดภัยในการปฏิบัติงานของพนักงานระดับปฏิบัติงานฝ่ายผลิต [วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา].
- นภาพร วงศ์วิวัฒนกิจ. (2553). การบาดเจ็บที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการทำงานและพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน ของ คนงานก่อสร้าง [วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต การพยาบาลอาชีวอนามัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่].
- ปฐมภรณ์ ทศพล. (2551). การพัฒนาพฤติกรรมความปลอดภัยของพนักงานช่างซ่อมบำรุงโดยใช้หลักการ Behavior Based Safety ในโรงงานผลิตปูนปลาสเตอร์ [วิทยานิพนธ์วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์].
- ลักขณาพร ไทวรรณะ. (2552). การบาดเจ็บที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการทำงานและพฤติกรรมความปลอดภัยใน การทำงานของ เกษตรกร [วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต การพยาบาลอาชีวอนามัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่].
- วิฑูรย์ สิมะโชคดี และวีรพงษ์ เฉลิมจิระรัตน์. (2551). วิศวกรรมและการบริหารความปลอดภัยในโรงงาน. กรุงเทพมหานคร: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).

- สุภาณี จันทร์ศิริ, สิทธิชัย ใจขาน และธัญวรรณ คำใส. (2561). พฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของคนงานและการประเมินความเสี่ยงด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยกรณีศึกษาร้านรับซื้อของเก่า ในตำบลแสนสุข อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี. *วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี*, 20(2), 116-126.
- สุริยา ก่อทู่. (2554). การจัดการการรับรู้ความปลอดภัยและพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการในโรงงานอุตสาหกรรม เขตอำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี [วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทั่วไป, มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี].
- สมชาย วรภิเษมสกุล. (2553). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. อุตรธานี :อักษรศิลป์การพิมพ์.
- อมรรัตน์ หมั่นจิตน้อย. (2558). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลในการทำงานและ พฤติกรรมความปลอดภัยของพนักงานที่ปฏิบัติงานในนิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร. *วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี*, 12(1), 53-66.
- อุทัยวรรณ ภูเทศ. (2559). กระบวนการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นเครื่องจักสานบ้านดงชะพลู ตำบลบางมะฝ่อ อำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 6(4), 180-188.
- องค์การบริหารส่วนตำบลนาสะเมย. (2562). *ผลิตภัณฑ์เด่นของตำบล*. <https://www.nasamai.go.th>.
- Bakhtiyari, M., et al. (2012). Epidemiology of occupational accidents among Iranian insured worker. *Safety Science*, 50(7), 1480-1484. <https://doi.org/10.1016/j.ssci.2012.01.015>.
- Best, J. W. (1977). *Research in Education*. (3rd ed.). New Jersey: Prentice Hall, Inc.